

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Esityksen kustannusarvio aliarvioi veloitteen todellisen laajuuden. Tuoterivitasoinen ostolaskudata, kilpailutustunnisteet ja salassapitoarviot lisäävät kunnille sekä järjestelmäinvestointeja että pysyvää henkilöstötyötä huomattavasti enemmän kuin lainsäädäntöluonnos esittää. Kaupunki tuottaa ja julkaisee jo avoimesti ostolaskudataa vuosittain, joten tiedolla johtamisen hyötyjä voidaan edistää myös ilman valtakunnallisen raportointitaakan näin suurta laajentamista. Kustannukset ja lisätyö tulisi arvioida realistisemmin ja myös kompensoida kunnille, mikäli velvoite toteutetaan esitettyssä muodossa.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Esitys muodostaa kunnille tosiasiasa uuden lakisäätetyn tehtävän tai vähintään merkittävän laajennuksen raportointivelvoitteeseen. Tätä ei hallituksen esityksessä tunnisteta riittävästi. Velvoite lisää hallinnollista työtä, heikentää kunnallista itsemääräämisoikeutta ja keskittää päätösvaltaa Valtiokonttorille, joka voi jatkossa määrittää tietosisältöjä kunnille ilman poliittista päätöksentekoa.

Tietojen julkaiseminen tuoterivitasolla sisältää huomattavia tietosuojaja- ja tietoturvariskejä, mukaan lukien kansallisen turvallisuuden näkökulman. Arkaluonteista tietoa voi paljastua, vaikka salassapitoarviointi tehdään huolella – virhemerkintöjen riski kasvaa väistämättä. Kaupunki voidaan velvoittaa luovuttamaan tietoa, jota se ei lain puitteissa voi turvallisesti julkaista.

Kunnalle aiheutuvat kustannukset tulee korvata täysimääräisesti, mikäli lakiesitys etenee.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

Vesihuolto on yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittinen palvelu, jonka jatkuvuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa olosuhteissa. Vesihuoltopalvelun tuottaminen edellyttää kriittisesti monien materiaalien ja palveluiden hankintoja. Lakiesityksen mukainen tietojen avoimuus sisältää merkittäviä riskejä vesihuollon hankintoihin liittyen. Vesihuoltolaitosten hankinnat voivat paljastaa kriittisiä tietoja infrastruktuurista, toimitusketjuista, toiminnasta, toiminnan turvaamisesta ja varautumisesta, mikä voi vaarantaa vesihuollon turvallisuuden. Esitys mahdollistaa tietojen salaamisen esitetyssä rekisterissä julkisuuslain perusteella, mutta tämäkin vaatii erityisosaamista ja resursseja tietojen luokitteluun ja sen perusteluun.

Merkittävä osa ja rahallisesti suurimmat vesihuollon hankinnat liittyvät toimintoihin, joiden yksityiskohtia ei ole vesihuoltopalvelun turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta syytä julkaista, eli jotka salattaisiin tietovarannossa. Siten ei näytä siltä, että vesihuollossa hankintatietovaranto aikaansaisi esitettyjä hyötyjä pitkälläkään aikajänteellä.

Lakiesityksen mukainen velvoite julkaista hankintatietoja aiheuttaa vesihuoltolaitoksille merkittävää hallinnollista lisätyötä. Lakiesityksen mukaiset velvoitteet vievät resursseja ja huomiota pois vesihuoltopalvelun tuottamisen kannalta oleellisista tehtävistä. Lakiesityksessä lisätään aivan uusia raportointivelvoitteita ja samalla perustetaan toimitettaville tiedoille täysin uusi tietovaranto. Nämä tuottavat sekä kertaluontoisia että jatkuvia kustannuksia, joihin vesihuollon toimijat eivät ole varautuneet. Tarkoituksenmukaisempaa on ohjata vesihuoltoalan rajalliset resurssit yhteiskunnalle kriittisen päätehtävän hoitamiseen rajaamalla vesihuoltoala kokonaisuudessaan pois uudistuksen soveltamisalasta.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

-

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Kaupunki kannattaa avoimuutta, mutta ei voi hyväksyä mallia, jossa velvoitteet ja riskit siirretään kunnille ilman rahoitusta ja ilman turvamekanismeja. Esityksen tulee sisältää kustannusten kompensointi, selkeät tietoturva- ja salassapitorakenteet sekä varmistus siitä, ettei Valtiokonttori voi laajentaa velvoitteita ilman erillistä lainsäätäjän päätöstä.

Salonen Joonas
Kokkolan kaupunki